

ใบความรู้ เรื่อง ทักษะธาตุ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ทักษะธาตุ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง ทักษะธาตุ ๑
รายวิชา ศิลปะ ม.๑ รหัสวิชา ศ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

(ข้อมูลนักเรียน) ชื่อ..... นามสกุล.....

ทักษะธาตุ ในงาน ทัศนศิลป์ & สิ่งแวดล้อม

ทักษะธาตุ คืออะไร ?

ทัศนธาตุ (Visual Elements)

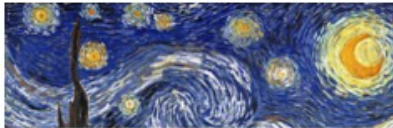

หมายถึง ส่วนประกอบ หรือองค์ประกอบที่มองเห็นได้
นำมาจัดรวมกันเป็นภาพ
ได้แก่ จุด เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง รูปร่าง
รูปทรง สี และลักษณะพื้นผิว

ชื่อผลงาน ลูกหลานชาวนา
เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ (181 x 200 ซม.)
ศิลปินไทย บุญนำ ฐาตุค

ทัศนศิลป์ (Visual art)

หมายถึง ศิลปะที่สามารถรับรู้ด้วยสายตา

จิตรกรรม

ประติมากรรม

สถาปัตยกรรม

ภาพพิมพ์

จิตรกรรม

ราตรีประดับดาว

The Starry Night

วินเซนต์ แวนโก๊ะ (Vincent Van gogh)

ประติมากรรม

เลาคูน (Laocoon)

อเจซานเดอร์ (Agesander)

อธานาดอร์ (Athanadorus) และ

โพลิดอร์ (Polydorus)

สถาปัตยกรรม

วัดร่องขุน

Wat Rong Khun

เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ภาพพิมพ์

ยามเช้า

ประยัด พงษ์ดำ

สิ่งแวดลอม

สิ่งแวดลอม

หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นเองและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างหรือพัฒนาขึ้นที่มีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ และเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการสร้างสรรคงานทัศนศิลป์

ธรรมชาติ

สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น

Monet's house, เมืองชิแวร์นี ประเทศฝรั่งเศส
ทิวทัศน์ โกลด มอแน (Claude Monet)

ทัศนธาตุในงาน ทัศนศิลป์ & สิ่งแวดล้อม X ความเหมือน

ในงานทัศนศิลป์และในสิ่งแวดล้อมต่างก็อาศัย**ทัศนธาตุ**สร้าง
ภาพให้มองเห็น**ความสวยงาม** ความสวยงามที่เรารับรู้มัน
จึงเป็นความเหมือนกันของทัศนศิลป์กับสิ่งแวดล้อม

ความต่าง X ทัศนธาตุในงาน ทัศนศิลป์ & สิ่งแวดล้อม

ทัศนธาตุในงาน**ทัศนศิลป์**เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นใหม่
ตั้งใจให้เป็นผลงานศิลปะ แต่ทัศนธาตุใน**สิ่งแวดล้อม** เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเอง
หรือมีอยู่ก่อนแล้ว หากจะเปลี่ยนแปลงเป็นงานศิลปะได้ มนุษย์ต้องนำมา
สร้างสรรค์

องค์ประกอบทัศนธาตุ

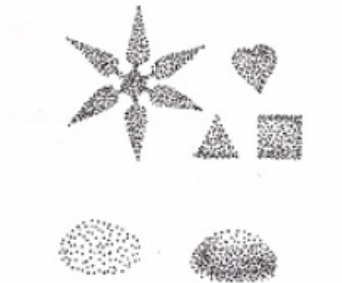
1. จุด (Point)

“เป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่น ๆ ”

1. จุด (Point)

“ เป็นต้นกำเนิดของทัศนธาตุอื่นๆ ”

เป็นทัศนธาตุพื้นฐานเบื้องต้นที่เล็กที่สุดในงานทัศนศิลป์
ไม่มีความกว้าง ไม่มีความยาว ไม่มีความหนา หรือความลึก

จุดในสิ่งแวดล้อม

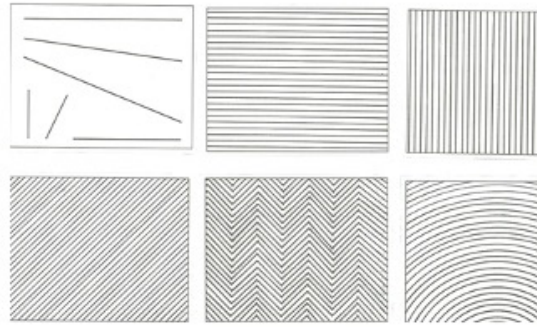
All the Eternal Love I Have for the Pumpkins

ศิลปิน ยาโยอิ คุซามะ (Yayoi kusama)

2. เส้น (Line)

“สร้างอารมณ์และความรู้สึก”

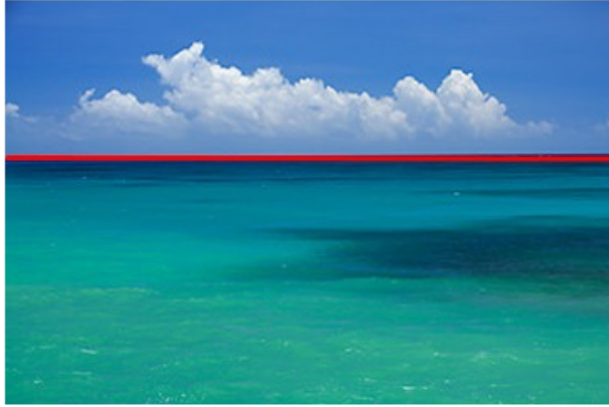
เส้น คือ การนำจุดมาวางเรียง
ต่อเนื่องกัน หรือการลากเส้นระหว่างจุด
หรือการขีดเขียนเป็นวรั้อยต่าง ๆ เส้นเป็น
พื้นฐานสำคัญของการวาดภาพ เพราะ
สามารถใช้ในการร่างภาพ เขียนรูปร่าง
รูปทรง ใช้ในการแรเงา และนำมาจัด
องค์ประกอบ เส้นจึงแบ่งออกเป็น 6
ประเภท เบื้องต้น

เส้นตั้ง

“
ให้ความรู้สึกมั่นคง
แข็งแรง
”

เส้นนอน

ให้ความรู้สึก สงบราบเรียบ

เส้นเอียง หรือ เส้นทแยง

////
ให้ความรู้สึก
ไม่มั่นคง รวดเร็ว
แสดงถึงการเคลื่อนไหว
////

เส้นซิกแซก หรือ เส้นหยัก

ให้ความรู้สึก
น่ากลัว อันตราย

เส้นโค้ง

“
ให้ความรู้สึก
อ่อนช้อย
อ่อนน้อม
”

เล่นอิสระ

ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว อิสระ

Optical Illusion Rooms ห้องลวงตาสามมิติ

ศิลปิน ปีเตอร์ โคเกลอร์ (Peter Kogler)

ภาพเส้นในงานทัศนศิลป์

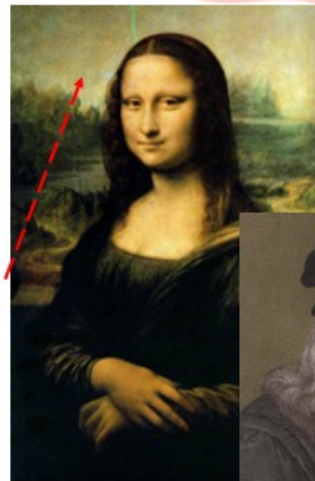
ศิลปิน แซม ค็อกซ์ : Sam Cox (Mr.Doodle)

3. ที่ว่าง (Space) “ทำให้ภาพผ่อนคลาย ไม่อึดอัด”

พื้นที่ว่าง (space) คือ พื้นที่ว่างรอบ ๆ รูปร่างรูปทรง หรือพื้นที่ว่างภายในรูปทรง ซึ่งพื้นที่ว่างจะช่วยให้ภาพดูปลอดโปร่ง ผ่อนคลาย ไม่อึดอัด

พื้นที่ว่างในสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ว่างในงานศิลปะ

โมนาลิซา (Mona lisa)

ศิลปิน เลโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo da Vinci)

เห็นอะไรในภาพนี้ ?

4. รูปร่าง รูปทรง (Shape & Form) “จากเส้นเป็นภาพ”

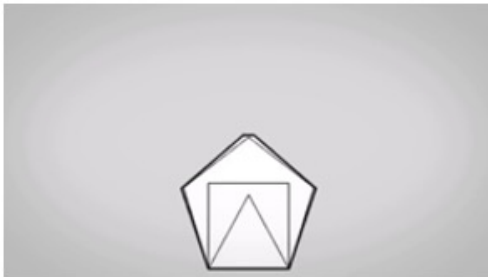
รูปร่าง (shape) หมายถึง เส้นรอบนอกของวัตถุ มีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ มีความกว้างและความยาว

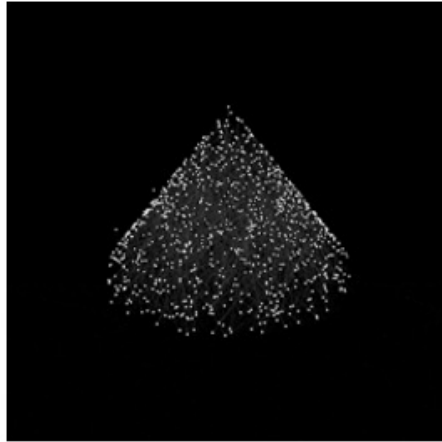
แบ่งออกเป็น **3** ประเภท

1. รูปร่างธรรมชาติ คือ รูปร่างที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น คน สัตว์ พืช เป็นต้น

2. รูปร่างเรขาคณิต คือ รูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้นมีโครงสร้างแน่นอน เช่น รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลม เป็นต้น

3. รูปร่างอิสระ คือ รูปร่างที่เกิดขึ้นตามความต้องการของผู้สร้างสรรค์ ให้ความรู้สึกที่เสรี ไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนของตัวเอง เช่น รูปร่างของ หยดน้ำ ก้อนเมฆ เปลวไฟ เป็นต้น

รูปทรง (form) หมายถึง โครงสร้าง
ของวัตถุที่ปรากฏให้เห็นในลักษณะ 3 มิติ คือ
มีความกว้าง ความยาว และความหนาหรือ
ความลึก

แบ่งออกเป็น **3** ประเภท

1. รูปทรงในธรรมชาติ
2. รูปทรงเรขาคณิต
3. รูปทรงอิสระ

1. รูปทรงในธรรมชาติ

2. รูปทรงเรขาคณิต

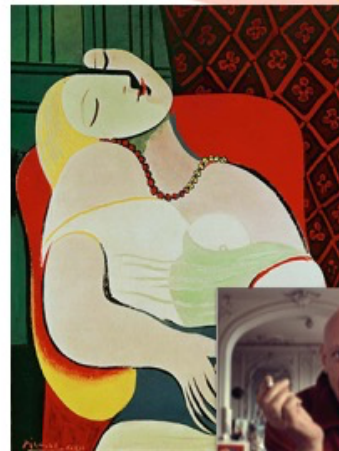

3. รูปทรงอิสระ

รูปทรงในเชิงแวดล้อม

รูปร่างในงานศิลปะ

The Dream
ศิลปิน ปาโบล รูยซ์ ปิกัสโซ (Pablo Ruiz Picasso)

5. สี (Color)

“สร้างจุดเด่น
ดึงดูดความสนใจ”

5. สี (Color)

“สร้างจุดเด่น ดึงดูดความสนใจ”

สี (Color) คือ ลักษณะความเข้มของแสงที่ส่องมากระทบดวงตาของเราให้เห็นเป็นสีต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องมีแสงสว่างส่องมากระทบวัตถุนั้น ๆ จึงจะมองเห็นสีได้

วงล้อสี Colors Wheel คือ การจัดสีให้เป็นหมวดหมู่อย่างง่าย โดยการผสมสีจนได้สีครบ 12 สี และสามารถนำมาจัดเป็นวงล้อของสีได้ เพื่อสะดวกในการจำและแบ่งกลุ่มของสี ดังนี้

สีวอร์มร้อน (Warm Tone)

ได้แก่ สีที่ให้ความรู้สึกร้อนหรืออุ่น เช่น สีเหลือง สีส้มเหลือง สีส้ม สีส้มแดง สีแดง สีม่วงแดง

สีโทนร้อนในสิ่งแวดล้อม
อ่างเก็บน้ำ ภูกระดึง จังหวัดเลย

สีโทนร้อนในงานศิลปะ
The Scream : เลียงกรือรื่อง
คิฮป็น เอ็ดเวิร์ด มุงค์ (Edvard Munch)

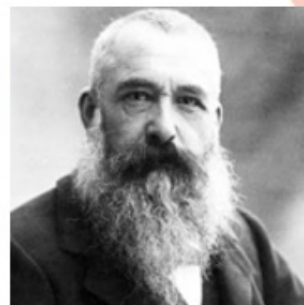

สีวรรณะเย็น (Cool Tone)

ได้แก่ สีที่ให้ความรู้สึกเย็น สงบ สบาย เช่น สีเขียวเหลือง สีเขียว สีเขียวน้ำเงิน
สีน้ำเงิน สีม่วงน้ำเงิน สีม่วง

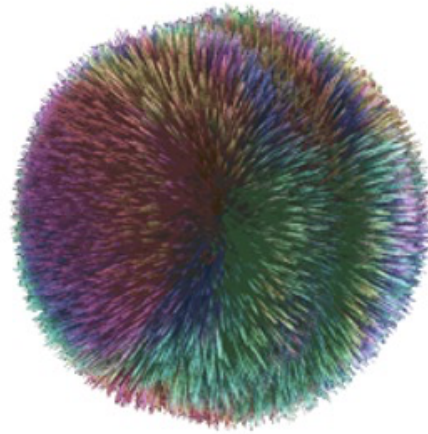

สีโทนเย็นในสิ่งแวดล้อม
ทุ่งแสลงหลวง จังหวัดเพชรบูรณ์

สีโทนเย็นในงานศิลปะ
Woman with a Parasol : ผู้หญิงกางร่ม
ศิลปิน โคลด มอแน (Claude Monet)

6. ลักษณะผิว (texture)

6. ลักษณะผิว (texture)

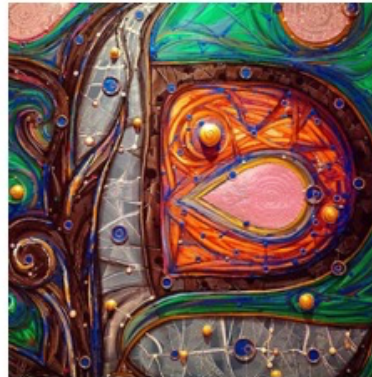
“พื้นผิวของวัตถุที่มองเห็น สัมผัสได้”

ลักษณะผิว คือ พื้นผิวของวัตถุที่มองเห็นและสัมผัสได้ ให้ความรู้สึกต่ออารมณ์และจิตใจแตกต่างกัน

ลักษณะผิวในธรรมชาติ ยกตัวอย่าง เช่น ผิวขรุขระของเปลือกไม้ ผิวละเอียดของเมล็ดทราย เป็นต้น

ลักษณะผิวในสิ่งแวดล้อม

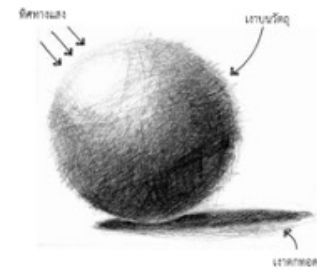

ลักษณะผิวในงานศิลปะ ศิลปิน วิโชค มุกดามณี

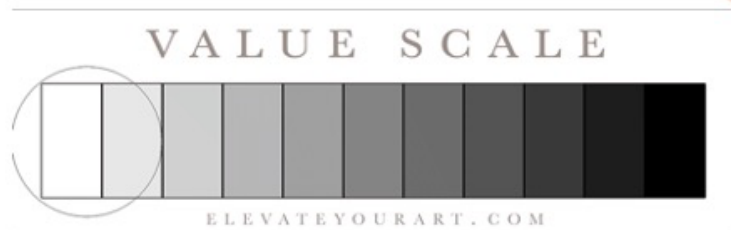
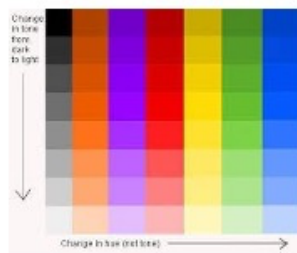
7. ค่าน้ำหนักแสงเงา (Value / Light & Shade)

“สร้างมิติ ระยะลึกคืน”

แสงเงา (light & shade) หมายถึง ลักษณะของแสงที่ส่องมากระทบวัตถุ ทำให้เกิดแสงสว่าง (Light) บริเวณที่แสงส่องมากระทบ ซึ่งบริเวณที่แสงส่องมากที่สุด เรียกว่า แสงสว่างจัด (Highlight) และเกิดเงา (Shadow) บริเวณที่ไม่ได้รับแสง รวมทั้งเกิดเงาตกทอด (Cast shadow) ของวัตถุนั้นลงบนพื้น ในทิศทางตรงกันข้ามกับแสง

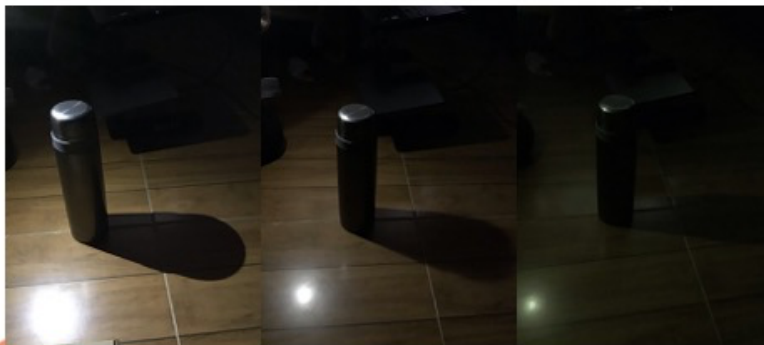
ค่าน้ำหนัก (value) หมายถึง จำนวนความเข้ม ความอ่อนของสีต่าง ๆ และแสงเงาตามที่ประสาทตารับรู้ เมื่อเทียบกับน้ำหนักของสีขาวดำ ความอ่อนแก่ของแสงเงาทำให้เกิดมิติ เกิดระยะใกล้ไกล

- แสงและเงาเป็นตัวกำหนด **ระดับของค่าน้ำหนัก**

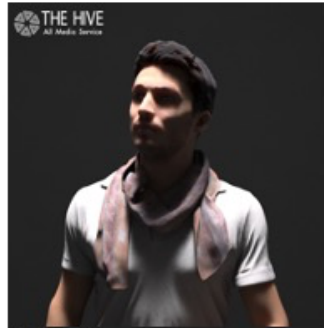

- ความเข้มของ **เงา** ขึ้นอยู่กับความเข้มของ **แสง**
- แสงสว่างมาก **เงาเข้มมาก** แสงสว่างน้อย **เงาจะไม่ชัดเจน**

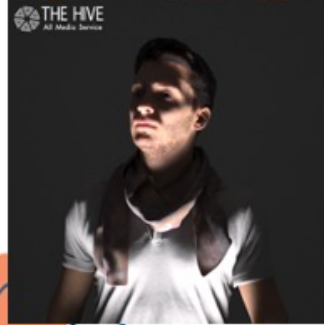

แสงเงามีผลต่อความรู้สึกหรือไม่ ?

ส่องไฟจากด้านบน

ส่องไฟจากด้านล่าง

ผลงานศิลปะที่ใช้แสงเงาและท่าทางหนัก

The Night watch : เวรยามกลางคืน

ศิลปิน เรมบรันด์ ฟาน ไรน์ (Rembrandt Harmensz van Rijn)